

Informatie, tips & tricks voor ouders/verzorgers van een slechtziend of blind kind

Thema: spelactiviteiten en app tips voor kinderen met een meervoudige beperking

In deze uitgave leest u wat de methode Active Learning inhoudt en hoe u spelactiviteiten kunt aanbieden die aansluiten bij deze methode.

Vervolgens worden een aantal apps beschreven voor de iPad en Android tablet.

Active Learning activiteiten

Active Learning is een methode voor kinderen (en volwassenen) met een (zeer) ernstige meervoudige en visuele beperking met een ontwikkelingsleeftijd van 0 tot 24 maanden. Deze methode is ontwikkeld door dr. Lilli Nielsen (1926-2013) en biedt praktische handvatten. Active Learning richt zich vooral op kinderen die weinig actief zijn of die door hun beperkingen moeilijk zelf tot een activiteit kunnen komen.

Het doel van de methode is om het kind te stimuleren meer contact te maken met voorwerpen, materialen en personen in zijn nabije omgeving. Doordat het kind meer contact maakt, wordt het zich bewuster van zijn omgeving en ervaart het zijn mogelijkheden om die omgeving te beïnvloeden.

Er zijn vijf aandachtspunten waar Actieve Learning vanuit gaat:

Actieve deelname van uw kind: laat het initiatief bij uw kind

Activiteiten die door een kind zelf in gang worden gezet, leveren veel meer feedback op over de handeling en de zintuiglijke informatie die daarbij hoort dan wanneer het door iemand anders wordt gedaan.

Herhaling is altijd mogelijk: oefening baart kunst

Uw kind leert door ervaring en herhaling, geef hiervoor alle tijd.

Volg de ontwikkeling

Bedenk goed wat de volgende stap in de ontwikkeling zou kunnen zijn en neem vooral kleine stapjes.

Motiveer uw kind

Zoek steeds naar een ingang om uw kind te motiveren, waar wordt hij/zij blij van? Houdt hierbij rekening met zowel de emotionele ontwikkeling als de functionele mogelijkheden. Verwissel de voorwerpen regelmatig, uw kind kan misschien zelf niet aangeven dat hij/zij ergens op uit is gekeken. Nieuwe voorwerpen prikkelen het initiatief om op onderzoek uit te gaan.

Begrens de zintuiglijke input

Wees bewust van storende en afleidende prikkels, houd goed rekening met overprikkeling van de voorwerpen die u aanbiedt, maar zorg er ook voor dat er voldoende te beleven valt.

Wilt u uitgebreidere informatie over deze methode dan is deze te vinden op de [Visio-website](#). Daar kunt u naast een werkboek met spelideeën ook het theorieboek en observatielijsten gratis downloaden.

Vragen over Active Learning kunt u sturen naar: activelearning@visio.org

Spelactiviteiten voor kinderen die in beperkte mate gebruik kunnen maken van hun handen/armen

Als uw kind niet in staat is of moeite heeft iets vast te pakken, kunt u voorwerpen dicht bij het lichaam aanbieden, zodat u uw kind de gelegenheid geeft om iets in gang te zetten met zijn lichaam.

Dit kan op de volgende manieren:

Klittenbandhandschoenen

Door materiaal vast te maken aan handschoenen kan uw kind het materiaal makkelijker vinden en onderzoeken. Door het maken van lichte bewegingen ontstaat er al een geluidseffect. Als uw kind zijn arm naar de mond kan bewegen dan kan het materiaal ook met de mond en tong betast worden.

Tips/tricks:

- Gebruik hiervoor halve (vingertop) handschoenen en maak er vierkante stukken klittenband op vast.
- Is uw kind in staat om zijn vingers te bewegen, plaats er dan bijvoorbeeld kralenkettingen op. Deze kunnen makkelijk bewogen worden en geven geluid op het werkblad.

Polsband

Deze is te gebruiken bij kinderen die hun armen en handen iets kunnen bewegen. Het geluid van belletjes kan motiveren om de bewegingen te herhalen. Als uw kind in staat is om de hand naar de mond te brengen, kan het de voorwerpen uitgebreider betasten met de mond en van dichtbij bekijken.

Tips/tricks;

- De armband kunt u maken van klittenband. Let op dat u het zachte deel van het klittenband gebruikt en aan het einde het stukje harde klittenband voor de sluiting gebruikt. Dit voorkomt dat ander materiaal blijft plakken of dat het gaat schuren.
- Gebruik schoenveters met belletjes. Hierdoor wordt beweging met geluid gecombineerd.
- Combineer het met verschillende vormen kralen.
- De band kan in plaats van om de arm ook om de voet.

Speelschort, speelband of speelriem

Een speelschort is een schort waar voorwerpen aan vastzitten. Deze schorten bestaan in diverse variaties, met en zonder mouwen.

Een speelband is een band die om het lichaam gedragen kan worden, waar een of meerdere voorwerpen aan vastzitten.

Een speelband is ook goed te gebruiken als uw kind de neiging heeft om met de hand veel op eenzelfde plek van het lichaam aan de kleding te friemelen. Met een speelband kun je hierin meer variatie brengen. .

Tips/tricks:

- Gebruik een kledingstuk dat niet veel gebruikt wordt en pas dit aan als schort.
- Zorg ervoor dat de materialen goed bevestigd zijn, zodat ze er niet afgetrokken kunnen worden.
- Door het aannaaien van sleutelringen, kunt u voorwerpen makkelijk verwisselen.
- Ook kunt u gebruik maken van klittenband dat stevig genoeg is om niet snel losgetrokken te worden. Klittenband kan echter ook een afleidende prikkel zijn.
- Gebruik een keukenschort. Voordeel hiervan is dat dit makkelijker aangedaan kan worden (vooral als uw kind ligt of in een zitorthese zit). Zorg ervoor dat het schort niet makkelijk helemaal losgetrokken kan worden.
- Op de website van [Paths to Literacy](#) kunt u meer over vest ideeën lezen.

Speelriem

Tips en tricks:

- Aan de speelriem zitten meerdere voorwerpen vast, waarmee uw kind kan spelen. Hierdoor zijn de voorwerpen altijd dichtbij.
- Door sleutelringen vast te maken aan de riem kunt u de voorwerpen makkelijk verwisselen.
- Maak de riem aan de achterkant vast, zodat deze niet per ongeluk losgemaakt kan worden.
- De riem is ook bruikbaar tijdens autoritten.

Spelactiviteiten gericht op reiken en grijpen

Speelbord

Het speelbord is een bord met gaten, waar verschillende voorwerpen aan vastgemaakt kunnen worden. De voorwerpen kunnen bevestigd worden met touw of elastiek, zodat het effect bij loslaten verschillend is.

Het bord kan aan de wand gehangen worden of op een speelblad vastgezet worden. De grootte van het bord kan variëren, afhankelijk van de manier van gebruik. Het materiaal van het bord moet dusdanig zijn dat er sprake is van geluidseffecten als voorwerpen opgepakt worden en tegen het bord aan vallen wanneer ze worden losgelaten. Het kind hoeft maar een kleine beweging te maken om een reactie te krijgen.

Het speelbord stimuleert motorische vaardigheden, zoals reiken en grijpen. Het kind doet spelenderwijs ervaring op met concepten, zoals oorzaak en gevolg.

Voorwerpen zijn door de gaten te bevestigen en met wasknijpers of sleutelringen vast te zetten, zodat ze makkelijk te verwisselen zijn.

Tips en tricks:

- Bij bouwmarkt Karwei is een pegboard te koop, deze heeft al afgeronde hoeken en kleine gaten.
- Gebruik materiaal met verschillende soorten structuren en geluidseffecten.
- Schilder het gatenbord in een effen, contrastrijke kleur, zoals zwart of wit.
- Voor sommige kinderen werkt een zwarte achtergrond beter dan een witte achtergrond, maar u kunt ook beide zijden een andere kleur geven voor de afwisseling.

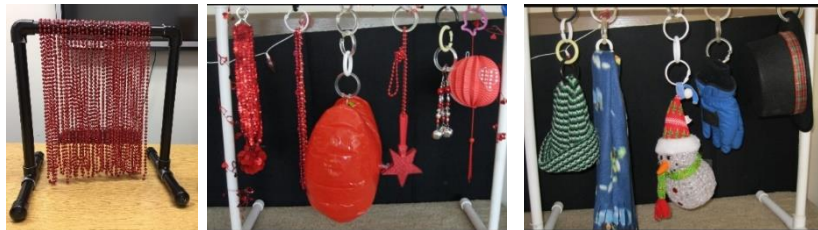

- Gebruik gevarieerd zintuigelijk materiaal: visueel, tactiel, geluid, geur, smaak.
- Gebruik materiaal dat verschillende handelingen uitlokt, zoals: grijpen, slaan, schudden, schuiven, erin stoppen en eruit halen.
- Gebruik materiaal dat met elkaar vergeleken kan worden in gewicht, vorm en grootte.
- Meer ideeën kunt u nalezen op [de website van Active Learning](#).

Kralenboog

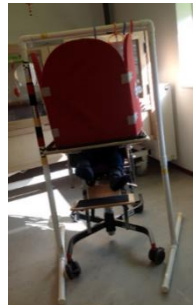
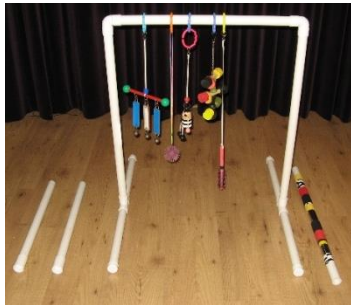
Ook dit is een activiteit die het kijken en het zintuigelijk beleven uitlokt en stimuleert. Met een kralenboog oefent het kind spelenderwijs de kijkaandacht en het vasthouden van de blik. De boog lokt ook motorische vaardigheden uit, zoals: reiken, slaan en/of grijpen. Een kralenboog die in hoogte verstelbaar is, is ideaal voor kinderen die moeite hebben met hoog reiken en/of met hoofdbalans.

Door de boog aan te passen in hoogte en het materiaal zodanig te hangen dat de kettingen het werkblad raken, hoeft het kind niet naar beneden te kijken en ook niet zijn handen omhoog te richten.

Tips/tricks:

- Naast kralen kunt u ook andere materialen aan de boog hangen die aansluiten bij de belangstelling en mogelijkheden van uw kind. Denk aan materiaal met verschillende texturen, lampjes, ballen, of ballonnen gevuld met rijst.
- Als uw kind een voorkeur heeft voor een bepaalde kleur van materiaal, verzamel deze in een bak. Bijvoorbeeld glimmende materialen of rood materiaal.
- Combineer de hangende voorwerpen ook eens met een favoriet boekje of tv-programma dat uw kind erg aanspreekt.
- Voor sommige kinderen is het fijn als er geen extra prikkels van buitenaf zijn tijdens het spelen. Zet dan een scherm om de speelboog heen of plaats uw kind met het gezicht richting een "kale" muur.
- In de bijlage vindt u een bouwplan om zelf een speelboog te maken. Het benodigde materiaal is bij de bouwmarkt verkrijgbaar. De boog kan in verschillende hoogtes versteld worden en er past een rolstoel onder.
- Op [Pinterest borden van Path to Literacy](#) of op de website van [Path to Literacy](#) vindt u (Engelstalige) informatie en ideeën voor kinderen met een meervoudige beperking, (doof)blind en CVI (Cerebrale Visuele Inperking).

- Als alternatief kunt u ook een babygym aanpassen. Let erop dat de materialen op de juiste hoogte hangen.

De mogelijkheden zijn eindeloos, maar het is vooral belangrijk dat het materiaal aansluit bij de mogelijkheden van uw kind. Als het te moeilijk of te makkelijk is, zal het weinig activiteit bij uw kind uitlokken.

Heeft u twijfels over welk materiaal aansluit bij de mogelijkheden van uw kind, neem dan contact op met uw ontwikkelingsbegeleider

Spelactiviteiten gericht op grijpen en loslaten

Ballenbord met klittenband

Voor kinderen die kunnen grijpen en hun blik naar beneden kunnen richten, is dit balspel een leuke activiteit. U "plakt" de ballen op het (dien)blad en uw kind trekt ze los. Gebruik een dienblad of snijplank en zorg dat deze past op het werkblad van de (rol)stoel. Ook hierbij kunt u de kleur aansluiten bij de behoefte en voorkeur van uw kind. Voor sommige kinderen werkt rood activerend, voor andere kinderen is een zwarte ondergrond prettiger.

Tip/tricks:

- Lijm (bijvoorbeeld met een heet lijmpistool) drie stroken klittenband vast op het dienblad.
- Bevestig ook op de ballen het klittenband met lijm.
- Gebruik ballen die een geluidseffect geven bij het neerkomen, zoals pingpongballen of kattenballen. Deze ballen passen goed in een kinderhand.
- Zorg dat de ballen goed contrasterende kleuren hebben met de ondergrond.
- Breid het spel uit met een andere maat, materiaal of andere structuur. Action, Wibra, Zeeman, maar ook de dierenwinkel hebben goedkope en geschikte materialen.
- Bij Action is een zwart dienblad met antislip verkrijgbaar.
- Aan de stoffen ballen is eenvoudig een belletje te hangen voor het geluidseffect.
- Heeft uw kind al een betere controle over zijn handfunctie dan lukt het misschien om de ballen gericht ergens in te stoppen.
- Variatie: zet naast de (rol)stoel een of meerdere bakken neer waarin uw kind de ballen kan gooien. Een ijzeren vergiet geeft een ander geluidseffect dan een kartonnen doos of plastic bak.

Puzzelactiviteiten

Als uw kind plezier beleeft aan ergens iets in of uit halen dan kan een eenvoudige puzzel een volgende stap zijn. Bij puzzels denkt u misschien al snel aan legpuzzels, maar ook één voorwerp of vorm ergens instoppen is inpuzzelen.

Een voorbeeld van een inpuzzel activiteit is een vormenstoof. Deze zijn er in allerlei vormen en maten. Begin met een vormenstoof met één opening, zodat het voorwerp altijd past. Plak de andere openingen af. Breid dit zo mogelijk uit.

De verfbakjes-carrousel van Action is officieel niet bedoeld als puzzel, maar wel heel geschikt. De bakjes zijn eenvoudig vast te pakken en bij het inpuzzelen passen ze altijd.

Tips/tricks:

- Start met erin plaatsen. Dit is motorisch eenvoudiger dan eruit halen.
- Bied één bakje tegelijk aan en bouw dit op als het goed gaat.

Visio

- Knip ronde cirkels uit gekleurd papier en leg deze onderin de vakjes, zodat het een kleur match spel wordt.
- Combineer het met ander materialen, bijvoorbeeld duploblokjes.

Een vervolg hierop kan een insteekpuzzel zijn

Voor sommige kinderen zijn plaatjespuzzels visueel te druk en te complex
Hieronder ziet u enkele puzzels waar veel visuele informatie op staat.

Deze kunt u vrij eenvoudig aanpassen en geschikt maken door ze een zwarte achtergrond te geven, bijvoorbeeld met matte zwarte acryl verf.

Tips/tricks:

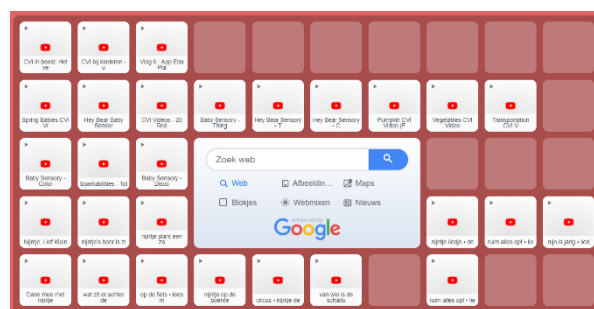
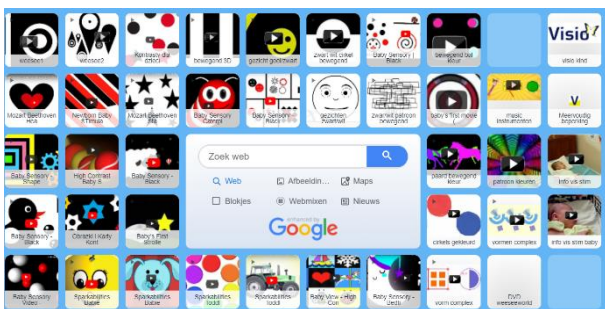
- Start met een vormen-/kleurpuzzel. Deze zijn visueel minder complex dan een puzzel met afbeeldingen.
- Geef de puzzelvorm dezelfde kleur als het stukje puzzel dat erin hoort, bijvoorbeeld met stiften. Of kies puzzels waar dit al voorgedrukt is.
- Kies zoveel mogelijk puzzels, waarbij de knoppen goed zichtbaar en goed hanteerbaar zijn.
- Sommige puzzels hebben geen knop maar moeten om de vorm heen gepakt worden. Kies dan voor grote vormen.
- Voor sommige kinderen is het visueel verwarrend als de ondergrond van de puzzelvorm precies gelijk is aan de afbeelding op de puzzelvorm (zie bovenstaande foto van de puzzel met de dierenvormen). Plaats dan een effen kleur die het meest overeenkomt met het puzzelstukje over de afbeelding op de ondergrond.
- Bied tijdens het puzzelen steeds één puzzelstuk tegelijk aan.
- Verdeel het puzzelen in stapjes: eerst kijken, dan handelen.
- Bied zelfgemaakte materialen alleen aan als u erbij kunt blijven. Er zit immers geen CE-keurmerk op en veiligheid staat voorop.

Bronnen: [Active Learning Space](#), [werkboek Active Learning](#) en [Everyday CVI](#).

YouTube filmpjes bruikbaar voor visuele stimulatie

In het platform Symbaloo heeft Visio een favorietenpagina aangemaakt met visuele stimulatie video's. Deze video's kunnen via de laptop of via de app Symbaloo bekeken worden op de iPad of Android tablet. De video's starten zonder reclame op.

[Link naar Symbaloo video's visuele stimulatie](#)

[Link naar Symbaloo video's CVI](#)

App tips voor kinderen met een meervoudige beperking

Apps voor op de iPad

De apps van EDA Play zijn ontwikkeld door de non-profit organisatie EDA. Dit is een vroegbegeleidingsorganisatie in Praag. Zij hebben deze apps uitgebracht, in samenwerking met low vision experts en met vroegbegeleiders voor kinderen met een visuele beperking en/of een motorische beperking.

Op [de webpagina van EDA Play](#) kunt u uitgebreide informatie (in het Engels) bekijken, onder andere over hoe de apps zijn opgebouwd en een videofilm van de apps.

App EDA Play Toby

Deze app is gratis en is zowel voor de iPad als Android tablet beschikbaar.

Op het [YouTube kanaal](#) van Visio-ergotherapeut Miranda Zwijgers is een uitgebreide uitleg over deze app te zien. De overige apps van EDA Play werken alleen op de iPad, dit zijn:

EDA Play Pauli

EDA Play Elis

EDA Play

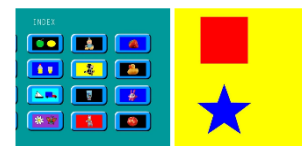
Apps voor Android tablets

Voor Android tablets is door ontwikkelaar Ruud Vinju een reeks van apps gemaakt die geschikt is voor kinderen met een visuele en/of meervoudige beperking.

Visus 1 Puzzle

Deze bestaat uit een verschillende puzzels die speciaal zijn ontwikkeld voor kinderen met een visuele beperking (CVI). Hier zijn uitsluitend eenvoudige afbeeldingen op een rustige en sterk contrasterende achtergrond gebruikt. Visus 1 is goed te gebruiken als kijktraining en/of stimulatie van de visus.

Visus 2 Wipe & Watch

De app Visus 2 bestaat uit 20 afbeeldingen (foto's) die verschijnen door over het scherm van de tablet te wrijven. De afbeeldingen zijn eenvoudig en hebben een sterk contrasterende achtergrond. Visus 2 is te gebruiken voor ontwikkeling van de motoriek, maar ook als kijktraining en/of stimulatie van de visus.

Visus 3 Follow me

Visus 3 bestaat uit een aantal volgoefeningen die speciaal zijn ontwikkeld voor kinderen met een visuele beperking (CVI). er worden uitsluitend eenvoudige afbeeldingen op rustige en sterk contrasterende achtergronden gebruikt.

Deze app is ook goed te gebruiken als kijktraining en/of stimulatie van de visus.

U kunt kiezen uit 15 verschillende volgoefeningen.

Visus 4 Draw

Visus 4 is ontwikkeld om kinderen te helpen leren tekenen.

Door de contouren van de afbeeldingen over te trekken, wordt spelenderwijs tekenen aangeleerd.

Op het scherm zonder afbeelding kan uw kind zelf een vrije tekening maken.

De afbeeldingen zijn eenvoudig van opzet en gemaakt in contrastrijke kleuren op een witte, gele of groene achtergrond. Ze hebben een dikke tekenlijn (24 pt).

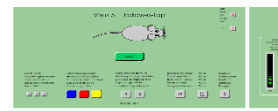

Visus 5 Follow-n-Tap

De volgoefeningen van Visus 5 zijn in de basis ontwikkeld voor kinderen met een visuele beperking (CVI). Deze app kan gebruikt worden als kijktraining en/of als training om de motoriek en visus te stimuleren.

Bij iedere volgoefening beweegt een dier zich over het scherm.

Zodra het dier wordt aangeraakt, volgt er een geluidssignaal en begint de animatie vanuit een andere (willekeurige) positie.

Er zijn extra opties om de moeilijkheidsgraad te kunnen wijzigen

Visus 6 Light Box

Visus 6 Light Box is ontworpen voor gebruik op 10" tablets (of groter) en ontwikkeld voor training bij een visuele beperking (CVI). Deze app kan gebruikt worden als kijktraining en/of als training om de motoriek en visus te stimuleren.

De Light Box app is een modern alternatief voor de traditionele "lichtbak", eenvoudig en handzaam om te gebruiken.

Wist u dat.....?

- U op het Visio Kennisportaal met de zoekterm "digiweet" nieuwsbrieven kunt vinden? In [de Digiweet nieuwsbrief](#) leest u over ontwikkelingen op het gebied van ICT voor mensen met een visuele en verstandelijke beperking. Digiweet verschijnt vier keer per jaar.
- Er een [Engelstalige PDF handleiding](#) is waarin uitgelegd wordt hoe je muizen, joysticks, trackballs, enzovoort op een iPad (iOS13) aansluit?
- Er een [e-book Visio iPadgebruik voor mensen met een visuele en verstandelijke beperking](#) te downloaden is? Hierin staat onder andere informatie over instellingen en geschikte apps.
- Er een project gestart is dat heet: [Ik ga EMB! Speelbox?](#)
Dit landelijke project heeft als doel het samenspelen van gezinnen met een kind met ernstige meervoudige beperkingen (EMB) tijdens deze coronacrisis te stimuleren. Het project is onderdeel van de campagne "Ik ga EMB!" en opgezet door Stichting In Actie in samenwerking met Schakelspeelgoed en Rijndam Kinderrevalidatie. Het project wordt gefinancierd door het Gehandicapte Kind. Het project bestaat uit twee onderdelen: de Speelboxen en een Spelloket. In de Speelboxen zitten spelmaterialen (technologisch en niet-technologisch) en uitgewerkte samenspeelactiviteiten. Gezinnen met een kind met EMB kunnen zich aanmelden om een Speelbox te ontvangen.
- Er vlogs over apps worden gemaakt door Visio-ergotherapeut Miranda Zwijgers? Op [haar YouTube kanaal](#) bespreekt ze verschillende apps en licht ze onder andere toe in hoeverre ze bruikbaar zijn voor slechtziende en blinde kinderen.

- Er op de website van Senso-Care, diverse ballen te vinden zijn die [tactiel](#), [auditief](#) en [visueel](#) interessant zijn.

Nieuwsbrief Kind & Jeugd

Visio Revalidatie & Advies brengt in het najaar een digitale nieuwsbrief Kind & Jeugd uit, die vervolgens vier keer per jaar verschijnt. Daar zal de nieuwsbrief die nu voor u ligt in opgaan. Met die nieuwsbrief Kind & Jeugd houden wij u op de hoogte van nieuws en activiteiten, ontwikkelingen binnen en buiten Visio, interessante weetjes, handige tips en links. Bent u geïnteresseerd? Dan kunt u zich alvast [aanmelden via het webformulier](#). Na aanmelding ontvangt u een bevestigingsmail. Het is belangrijk dat u in die mail op de link klikt om uw aanmelding definitief te maken.

Colofon

Deze nieuwsbrief wordt wekelijks verstuurd naar ouders/verzorgers van wie het kind in begeleiding/behandeling is bij Visio. In ieder geval gedurende de periode dat er vanwege de coronacrisis geen persoonlijk face-to-face contact mogelijk is.

Wilt u meer informatie over de onderwerpen in de nieuwsbrief? Neem dan contact op met uw ontwikkelingsbegeleider.

Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan de redactie geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten. Aan de inhoud van de artikelen kunnen geen rechten worden ontleend. Kopiëren mag. We vinden het leuk als u in uw publicaties berichten uit deze uitgave overneemt. Neem het bericht dan wel in zijn geheel en ongewijzigd over en vermeld Visio als bron.

Kijk voor meer informatie op de site van [Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen](#).

Wilt u deze informatie niet langer ontvangen, meld dit dan aan uw ontwikkelingsbegeleider.